

УДК 341.1:061.1 ЄС

Я. Гранат, Генеральний консул
Республіки Польща у Харкові;

О. В. Новиков, канд. юрид. наук,
Національний університет «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого», м. Харків

ГОЛОВУВАННЯ ПОЛЬЩІ В РАДІ ЄС: ВИКЛИКИ ЧАСУ

Головування Польщі в Раді Європейського Союзу, поза сумнівом, є всеохоплюючим іспитом не лише для цієї країни, але й для всього Співтовариства в цілому.

Навіть після набуття чинності Лісабонського договору, який значно скоротив повноваження Ради, вона залишилася одним із головних центрів прийняття рішень в Євросоюзі, що репрезентує його країни і відповідає, разом з Єврокомісією та Європейським парламентом, за прийняття загальнообов'язкових законів [1, с. 3; 6, с.4; 7, с. 34].

Процес підготовки до президентії, а також виконання високих обов'язків пов'язані з організацією численних зустрічей – як формальних, присвячених обговоренню поточних справ, так і неформальних, на яких вирішуються проблеми на перспективу [8, с. 13]. Ці зустрічі мають проводитися в Брюсселі, Люксембурзі та в країні головування [2, с. 4].

Польща з усією відповідальністю готувалася до відповідальної місії. Під час польсько-

чеських консультацій, а також на спеціально скликаній двосторонній конференції, організаторами якої стали польський і чеський інститути міжнародних справ, було вивчено, зокрема, досвід Чеської Республіки, яка головувала в Раді ЄС до Польщі [15, с. 7]. Спираючись на свій досвід, чеська сторона особливо наголошувала на значенні людського фактора – певним чином підібраних і навчених кадрів. Для потреб головування чеська сторона залучила близько 2000 чиновників, у тому числі створивши додатково близько 300 нових посад. Під час її шестимісячного головування було організовано понад 3000 різних заходів (конференцій, зустрічей, концертів), в тому числі 500 – у самій Чехії. Було підкреслено, що ключовим завданням під час підготовки до головування є ретельне планування, а також аналіз чинників, котрі можуть вплинути на перебіг головування країни, якій довірено цю відповідальну місію. Поляками було ретельно проаналізовано

цей досвід найближчих сусідів, а також інших країн—членів Союзу [9, с. 23].

Період польського головування збігся з важкими проблемами, що стали справжнім викликом для громадян об'єднаної Європи. Світова економічна криза, що боляче відбилася на країнах єврозони, «арабська весна», що призвела до миттєвої зміни авторитарних режимів у південних сусідів європейців, – це лише деякі із значних викликів, на які треба було реагувати. Слід зазначити, що ефективність і послідовність консолідованої реакції на такі події залежать і від внутрішнього стану країни—голови [4, с. 6]. Тут на перший план висуваються її розміри, демографічний та економічний потенціал, міжнародна активність, географічне положення, внесок у скарбницю Союзу, здатність створювати коаліції а також місце даної країни в глобальній системі міжнародних стосунків всередині Європейського Союзу [10, с. 18]. Справжнім внутрішньополітичним капіталом, яким по праву могла пишатися Польща, можна вважати також абсолютно рекордний рівень підтримки населенням країни її членства в ЄС—аж 83 %, а також найкращі в ЄС показники зростання ВВП, що особливо показово у часи економічної кризи [3, с. 9].

Обидва ці фактори, до речі, вплинули на настрої поляків: згідно з соціологічними опитуваннями, на відміну від більшості політиків, вони вважали, що Польща під час свого головування може продемонструвати сусідам не стільки економічне зростання, скільки внутрішньопольські сімейні цінності, характерні для католицької країни, а також мобільність на ринку праці.

Усі ці чинники враховувались Радою Міністрів РП, яка прийняла амбітну «Програму 6-місячного польського головування в Раді Європейського Союзу у другій половині 2011 року» [5, с. 17]. Головним завданням цієї програми було визначено виведення Євросоюзу на шлях швидкого економічного зростання та зміцнення політичної системи суспільства. Для досягнення цієї мети Польща сконцентрувалась на трьох пріоритетах: «Європейська інтеграція як джерело зростання», «Безпечна Європа – продукти харчування, енергія, обороноздатність» та «Європа, що користується відкритістю».

Загально сформульовані пріоритети містять абсолютну конкретику. Наприклад, перший пріоритет на практиці означає прагнення Польщі до розвитку внутрішнього ринку ЄС, що має принести очікуване зростання економіки країн Союзу.

Польща вважає, що зробивши певні висновки з уроків кризи, які змусили європейців створювати такі механізми, як Європейський Механізм Стабілізації, Європа мусить перейти до наступного етапу, відпрацьовуючи нову модель економічного зростання, що гарантувала б добробут громадянам Союзу в наступні десятиліття. При цьому, якщо Європа хоче залишитись конкурентною на глобальному рівні, вона ні в якому разі не повинна зосереджуватися лише на обмеженні дефіциту бюджету та наведенні порядку в публічних фінансах. Потрібні додаткові, довготермінові заходи.

Першим кроком, який уже було зроблено, була запропонована поляками дискусія про новий, багаторічний бюджет Союзу. Польща хоче, щоб він став бюджетом розвитку, інвестиційним, який би служив реалізації стратегії «Європа 2020». Для цього політика згуртованості повинна стати провідною політикою ЄС, з якої повинні мати користь всі її члени. Істотною теж має стати реформа сільськогосподарської політики ЄС, котра гарантуватиме модернізацію сільського господарства, а відтак його конкурентоспроможність. Усе це має служити закінченню будови єдиного ринку Європи з тим, щоб можна було використати його потенціал повною мірою.

З точки зору Польщі, давно назріла проблема уніфікації в рамках Союзу електронних послуг. Для цього слід прибрати бар'єри, що унеможливають транскордонні трансакції *on-line*, а також добитися знижки плати за роумінг. Аж 60 % трансакцій *on-line* на сьогодні не можуть відбутися через юридичні перешкоди, що виникають через різницю в правових системах членів Союзу. Революційною є пропозиція Польщі створити з цією метою 28-й, наднаціональний, обов'язковий для всіх країн ЄС закон, що врегулює цю проблему та полегшить життя і бізнес майже півмільярду мешканців Євросоюзу.

У межах реформи внутрішнього ринку Польща хотіла б допомогти малим і середнім фірмам, які створюють близько 60 % ВВП країн Євросоюзу, генеруючи при цьому 70 % робочих місць. Йдеться про полегшення для них доступу до дешевих кредитів, створення фонду високого ризику, допомогу малим і середнім фірмам на ринках третіх країн. Абсолютно конкретною і доречною є пропозиція Польщі щодо завершення робіт над створенням загальноєвропейського патенту, що значно полегшить бізнес для європейських підприємців.

«Безпечна Європа» очима поляків – поняття багатопланове. По-перше, на думку нинішнього

головуючого в Раді ЄС, йдеться про посилення макроекономічної безпеки через загальне зміцнення керівництва економікою Союзу. Йдеться як про контроль над фінансовими ринками, так і про розробку антикризових заходів, що запевнили б стабільне зростання Європи.

Наступним, логічним кроком зміцнення «Безпечної Європи» має стати створення основ внутрішньої енергетичної політики ЄС, яка б враховувала інтереси як виробників енергії, країн-транзитерів, так і її споживачів.

Окремо виділяється безпека зовнішніх кордонів ЄС, чому має й надалі служити така організація, як Frontex (Європейське агентство з координації оперативної співпраці на зовнішніх кордонах країн-членів Європейського Союзу). Йдеться про те, щоб Frontex ефективніше допомогав країнам-членам Союзу під час кризових ситуацій, таких, наприклад, як події в Північній Африці та на Близькому Сході.

До заходів безпеки, без сумніву, треба віднести, на думку Польщі, постійне зміцнення обороноздатності ЄС та його постійний діалог з НАТО.

Для України найближчим за духом є третій пріоритет, запропонований Польщею на час свого головування в Раді Європейського Союзу – «Європа, що користується відкритістю».

Країна – президент Ради ЄС виступає за подальше розширення Союзу, розвиток співпраці з сусідніми країнами.

Слід підкреслити, що Польща уже на початку свого головування робила все можливе, щоб не втратити авторитет в очах своїх східних сусідів. Серед сотень заходів, запланованих для них головуючою країною, – зустрічі найвищого рівня: на рівні президентів у Варшаві, конференція в Познані, бізнес-форум у Сопоті, конференція голів митних служб у Кракові. Ще кілька дуже важливих зустрічей мають відбутися вже під кінець польського головування. Серед них форум громадянського суспільства, що планується провести в листопаді в Познані, та зустріч міністрів закордонних справ країн-учасників програми Східного партнерства, що відбудеться у грудні у Брюсселі.

Ще недавно Польща сама була Сходом для Євросоюзу, ціною надзусиль будуючи демократичне суспільство і ринкову економіку. Нині Республіка Польща є одночасно представником Східної Європи в Євросоюзі і Євросоюзу в Східній Європі. Саме з цього факту походить ідея Східного партнерства, яку пропагує Польща. Під час свого головування Польща домагається, щоб у форматі партнерства продовжувався динамічний процес розширення

партнерських угод між країнами, ним охопленими, та Європейським Союзом. Йдеться, передусім, про створення повноцінної розширеної зони вільної торгівлі та спрощення візового режиму. Найбільші сподівання при цьому покладаються на перелом в стосунках з найбільшою країною Східного Партнерства – Україною, що, на думку Польщі, мало б історичне значення [13, с. 2].

Польща, як нинішній Президент Ради Європейського Союзу, підтримує прагнення української сторони до співпраці з Євросоюзом, визнає європейські прагнення України. Обидві наші країни, як найближчі сусіди, розвивають між собою стратегічне партнерство. Йому служить, зокрема, дорожня мапа двосторонньої співпраці між Україною та Польщею на 2011-2013 р.р. Цей виважений документ, підписаний весною 2011 р., передбачає співпрацю обох країн у сфері євроінтеграції, а також у рамках підготовки до футбольної першості Європи Євро-2012. Президент Польщі, її прем'єр-міністр, міністр закордонних справ багаторазово висловлювали підтримку України на її шляху до європейської спільноти. Водночас динаміка демократичних перетворень всередині України, необхідних структурних реформ неможливі без зусиль з боку українського суспільства та влади.

Виконання амбітних цілей, поставлених головою в Європейському Союзі країною, відбувається у важких глобальних умовах. Світова економіка, а разом з нею і Європейський Союз, продовжують боротися з наслідками економічної кризи. Друга хвиля кризи наближається до порогу кожної з національних економік. Польща, що очолила Євросоюз в цей нелегкий період, намагається надихнути кожного мешканця об'єднаної Європи на ще більші інтеграційні зусилля. Саме з рук польського прем'єра Дональда Туска його хорватський колега отримав проект Аксесійного Трактату. Хорватія, таким чином, приєднується до Євросоюзу 1 липня 2013 р. На засіданні Ради ECOFIN (неформальна рада Євросоюзу з економічних і фінансових питань), учасниками якої стали міністри фінансів та голови національних банків, був прийнятий пакет з шести документів, запропонований головою країною. Це дозволить зміцнити позицію Європейської Комісії у справі моніторингу бюджетної дисципліни в країнах-членах Союзу, надавши їй можливість вдаватись до санкцій щодо держав, що допустили високий дефіцит національних бюджетів та державні борги.

Польща докладає надзвичайно багато зусиль, прагнучи розробити прийнятну для всіх

концепцію енергетичної політики в Європейському Союзі. Наприкінці вересня відбувся форум Східного Партнерства у Варшаві, на якому його учасники підтвердили прагнення сторін до підписання партнерських умов з Україною, Молдовою та Грузією, що має відбутися ще до кінця польського головування [14, с. 7].

Ці локальні успіхи польської дипломатії є водночас успіхами всього Євросоюзу, який прагне таким чином подолати стагнацію, не допустити сумнівів і без-

надії в суспільстві. І тут стає в нагоді досвід Польщі, яка, розпочавши в 1989 р. масштабні перетворення, наполегливо йшла до мети. Піднімаючи власну економіку, розбудовуючи демократію, Польща водночас ставала для інших відповідальним і гідним поваги партнером. Інтегрувавшись у західний світ, вона водночас посіла гідну шосту сходинку серед економічно найрозвиненіших країн Євросоюзу. Її приклад вселяє надію європейцям.

Список літератури: 1. *Kaczyński P. M.* Na czym polega przywództwo w Unii Europejskiej? – Unia Europejska w Polsce, 2 marca 2009 r. – 3 с. 2. *Tallberg J.* Leadership and Negotiation in the European Union, Cambridge, 2006. – 4 с. 3. *Barszcz J.* Prezydencja w Radzie UE-aspekty prawne i instytucjonalne. – Warszawa : Europejski Przegląd Sądowy, 2010. N 7. – с. 8-10. 4. *Błaszczuk-Zawiła M.* Przewódnicтво Polski w Radzie Unii Europejskiej-przygotowania i priorytety. – Warszawa: Wspólnoty Europejskie, 2010. N 4. – 6 с. 5. *Jesien L., Kłatek R.* Prezydencja grupowa UE: doswiadczenia z lat 2007-2009. – Warszawa: Polski Przegląd Dyplomatyczny, 2010. t.10, N 3. – 17 с. 6. Decyzja Rady Europejskiej z dnia 1 grudnia 2009 r. W sprawie regulaminu wewnętrznego Rady Europejskiej(2009/882/UE). – Bruksela: Buletyn Rady UE, 2009. N 1. – 5 с. 7. Decyzja Rady Europejskiej z dnia 1 grudnia 2009 r. W sprawie sprawowania prezydencji Rady (2009/881/UE). – Bruksela: Buletyn Rady UE, 2009, N 1-34 с. 8. *Jaskulski A.* Struktura i funkcje prezydenckie w Radzie Unii Europejskiej. – Poznań, 2009. – 13 с. 9. *Czachór M, Tomaszuk J.* Przewódnicтво państwa w Radzie Unii Europejskiej-doswiadczenie partnerów, propozycje dla Polski. – Poznań, – 23 с. 10. *Gromadzki G.* Jaka Prezydencja? Uwagi po wejściu w życie traktatu lisbońskiego. – Warszawa: Analizy i Opinie, ISP, N 109, czerwiec 2010. – 18 с. 11. *Smyk K.* Prezydencja w Traktacie z Lisbony: główne postanowienia i wnioski dla Polski. – Warszawa: Biuletyn Analiz UKIE, 2009, N 22. – 10 с. 12. *Husak T., Jasiński F.* Prezydencja w Unii Europejskiej. Perspektywa praktyczna. – Warszawa. Biuletyn Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, N 6. – 9 с. 13. *Kalużyńska M.* Polska prezydencja w Unii Europejskiej. Jak pomysłnie zdać europejski egzamin godności? – Warszawa: Biuletyn Analiz UKIE, N 22, 2009. – 2 с. 14. Doswiadczenia prezydencji jako wyzwanie dla polskiej polityki. – Warszawa, – 7 с. 15. *Fuksiewicz A., Łada A.* Czeska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej-spoirzenie z Polski. – Warszawa: port z badań Instytutu Spraw Publicznych, maj 2009. – 3 с.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВО ПОЛЬШИ В СОВЕТЕ ЕС: ВЫЗОВЫ ВРЕМЕНИ

Гранат Я., Новиков А. В.

В статье анализируется опыт и достижения Республики Польша, как председателя Совета Европейского Союза.

Ключевые слова: Совет Европейского Союза, мировая экономика, стратегическое партнёрство.

**CHAIRMANSHIP OF POLAND IN THE COUNCIL OF THE EUROPEAN
UNION : THE CHALLENGE OF TIME**

Granat J., Nowikow A. V.

In this article they analyse the experience and achievements of Poland as the chairman of the Council of the European Union.

Key words: the Council of the European Union, world economy, strategical partnership.

Надійшла до редакції 19.09.2011 р.